

UNIVERSITATEA „NICOLAE TITULESCU”

BUCUREȘTI

FACULTATEA DE DREPT

TEZĂ DE DOCTORAT

**REGIMUL JURIDIC AL ÎNCHEIERII CONTRACTELOR
PRIVIND ACTIVITATEA COMERCIALĂ**

REZUMATUL TEZEI

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC

PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR

STANCIU D. CĂRPENARU

DOCTORAND

ALECU EUGENIA-VOICHECI

PLANUL TEZEI

CUVÂNT ÎNAINTE

TITLUL I SISTEMUL DE REGLEMENTARE A DREPTULUI PRIVAT ROMÂN

CAPITOLUL I Privire generală asupra sistemelor de reglementare a dreptului privat

Secțiunea I Sistemul autonomiei dreptului privat

Secțiunea a II-a Sistemul unității dreptului privat

CAPITOLUL II Evoluția reglementării dreptului comercial în dreptul român

Secțiunea I Perioada premergătoare adoptării Codului Comercial român de la 1887

Secțiunea a II-a Sistemul dualist al dreptului privat consacrat de Codul civil din 1864 și de Codul comercial din 1887

Secțiunea a III-a Sistemul monist al dreptului privat, în condițiile noului Cod Civil

TITLUL II PRINCIPIILE NOULUI COD CIVIL

CAPITOLUL I Sinteza principiilor care guvernează domeniul de reglementare a noului Cod civil

Secțiunea I Principiile generale

Secțiunea a II-a Principiile care guvernează domeniul contractelor civile

CAPITOLUL II Domeniul de aplicare a Legii nr.287/2009 privind Codul civil

CAPITOLUL III Profesionistul

Secțiunea I Profesionistul necomerciant

Secțiunea a II-a Comerciantul – profesionistul întreprinderii economice

Secțiunea a III-a Categoriile de comercianți

CAPITOLUL IV Întreprinderea

Secțiunea I Întreprinderea civilă

Secțiunea a II-a Întreprinderea economică (comercială)

CAPITOLUL V Autonomia dreptului comercial în contextul noului Cod civil

TITLUL III CONTRACTELE ÎN CONCEPȚIA NOULUI COD CIVIL

CAPITOLUL I Uniformizarea terminologică

CAPITOLUL II Contractul ca izvor al obligațiilor

CAPITOLUL III Codul civil ca lege-cadru în materia contractelor

Secțiunea I Contracte speciale

Secțiunea a II-a Contracte numite și contracte nenumite

CAPITOLUL IV Categoriile de contracte stabilite de noul Cod civil

Secțiunea I Contracte sinalagmatice și contracte unilaterale

Secțiunea a II-a Contracte cu titlu oneros și contracte cu titlu gratuit

Secțiunea a III-a Contracte comutative și contracte aleatorii

Secțiunea a IV-a Contracte consensuale, contracte solemne și contracte reale

Secțiunea a V-a Contracte de adeziune

Secțiunea a VI-a Contractul-cadru

Secțiunea a VII-a Contracte încheiate cu consumatorii

CAPITOLUL V Libertatea de a contracta și buna-credință ca principii fundamentale ale încheierii și executării contractelor

TITLUL IV CONTRACTELE PRIVIND ACTIVITATEA COMERCIALĂ

CAPITOLUL I Argumentație terminologică

CAPITOLUL II Criterii de delimitare a contractelor privind activitatea comercială

CAPITOLUL III Particularități ale regimului juridic al contractelor privind activitatea comercială

Secțiunea I Reguli preluate din dreptul comercial și extinse în tot domeniul dreptului civil

Secțiunea a II-a Reguli specifice raporturilor juridice dintre comercianți nepreluate în noul Cod civil

Secțiunea a III-a Reguli specifice raporturilor juridice dintre comercianți aplicabile exclusiv în raporturile juridice dintre profesioniști

CAPITOLUL V Contracte privind activitatea comercială prevăzute de noul Cod civil

CAPITOLUL VI Contracte privind activitatea comercială neprevăzute de noul Cod civil, dar prevăzute de legi speciale

CAPITOLUL VII Sinteză asupra contractelor privind activitatea comercială.

Concluzii și propuneri *de lege ferenda*

TITLUL V PRINCIPIUL LIBERTĂȚII CONTRACTUALE

CAPITOLUL I Contractul

Secțiunea I Definiția contractului

Secțiunea a II-a Evoluția istorică a conceptului de contract

Secțiunea a II-a Rolul și funcțiile contractului

Secțiunea a IV-a Rolul contractului în contextul globalizării

Secțiunea a V-a Contractul în sistemele *civil law* și *common law*

Secțiunea a VI-a Contract. Convenție. Act juridic. Contractul ca izvor al obligațiilor

CAPITOLUL II Libertatea contractuală – principiu al dreptului privat

Secțiunea I Teoria autonomiei de voință – fundament al libertății de a contracta

Secțiunea a II-a Libertatea contractuală – corolar al autonomiei de voință

Secțiunea a III-a Consecințele aplicării principiului libertății contractuale

Subsecțiunea I Libertatea în exprimarea voinței la încheierea contractelor

Subsecțiunea a II-a Libertatea probelor

Subsecțiunea a III-a Libertatea soluționării litigiilor pe cale arbitrajului

Secțiunea a IV-a Principiul libertății de a contracta și principiul consensualismului

Secțiunea a V-a Consensualismul și formalismul contractual

CAPITOLUL III Limitele libertății de a contracta

Secțiunea I Legea ca limită a libertății contractuale

Secțiunea a II-a Ordinea publică – limită a libertății contractuale

Secțiunea a III-a Bunele moravuri ca limită a libertății contractuale

Secțiunea a IV-a Buna-credință

Secțiunea a V-a Contractele de adeziune

Secțiunea a VI-a Contractele impuse de lege (forțate)

Secțiunea a VII-a Contracte cu clauze impuse de lege

Secțiunea a VIII-a Contracte cu clauze interzise de lege

Secțiunea a IX-a Reguli speciale privind diferite tipuri de contracte

Subsecțiunea I Contracte încheiate la distanță între profesioniști și consumatori

Subsecțiunea a II-a Contracte încheiate pentru exercitarea comerțului electronic

Subsecțiunea a III-a Contractele bancare

Subsecțiunea a IV-a Contractele încheiate pe piața de capital

Subsecțiunea a V-a Contractele de asigurare

Subsecțiunea a VI-a Regimul juridic al titlurilor comerciale de credit

CAPITOLUL IV Concluzii și propuneri *de lege ferenda* cu privire la libertatea de a contracta

TITLUL VI PROCEDURA ÎNCHEIERII CONTRACTELOR

CAPITOLUL I Considerații generale privind încheierea contractelor

Secțiunea I Scurtă incursiune istorică

Secțiunea a II-a Încheierea contractelor în sistemul *civil law* și *common law*

Secțiunea a III-a Încheierea contractelor în sistemul român de drept. Perspectivă istorică

Secțiunea a IV-a Tendințe în dreptul european în materia încheierii contractelor privind activitatea comercială

Subsecțiunea I Dreptul Uniunii Europene

Subsecțiunea a II-a Reglementări extracomunitare de drept privat european

CAPITOLUL II Încheierea contractelor în noul Cod civil

Secțiunea I Considerații de ordin general

Secțiunea a II-a Libertatea formei

Secțiunea a III-a Condiții esențiale pentru validitatea contractului

Subsecțiunea I Capacitatea de a contracta

Subsecțiunea a II-a Consimțământul părților

Subsecțiunea a III-a Viciile de consimțământ

Subsecțiunea a IV-a Obiectul contractului

Subsecțiunea a V-a Cauza contractului

Subsecțiunea a VI-a Forma contractului

Subsecțiunea a VII-a Remiterea bunului

CAPITOLUL III Formarea (încheierea) contractului

Secțiunea I Consimțământul

Secțiunea a II-a Acordul intern și extern de voințe. Prevalența acordului exteriorizat

Secțiunea a III-a Încheierea contractului între prezenți și *inter absentes*

Secțiunea a IV-a Faza precontractuală. Obligația de informare. Negocierile

Secțiunea a V-a Acordul de voință

Subsecțiunea I Oferta de a contracta

Subsecțiunea a II-a Acceptarea ofertei

Secțiunea a VI-a Conținutul contractului

CAPITOLUL IV Momentul și locul încheierii contractului

Secțiunea I Momentul încheierii contractului

Secțiunea a II-a Locul încheierii contractului

CAPITOLUL V Pactul de opțiune și promisiunea de a contracta

Secțiunea I Pactul de opțiune

Secțiunea a II-a Promisiunea de a contracta

Secțiunea a III-a Suplinirea consimțământului

Secțiunea a IV-a Dreptul de preempțiune

CAPITOLUL VI Particularități ale încheierii diferitelor contracte privind activitatea comercială

CAPITOLUL VII Concluzii și propuneri *de lege ferenda* cu privire la procedura încheierii contractelor privind activitatea comercială

TITLUL VII NULITATEA CONTRACTULUI

CAPITOLUL I Considerații generale privind nulitatea

CAPITOLUL II Tipuri de nulitate

Secțiunea I Tipuri de nulitate. Clasificări

Secțiunea a II-a Delimitarea nulității de alte sancțiuni de drept civil

CAPITOLUL III Cauzele de nulitate

Secțiunea I Cauzele de nulitate absolută

Secțiunea a II-a Cauzele de nulitate relativă

CAPITOLUL IV Efectele nulității

CAPITOLUL V Validarea contractului

CONCLUZII FINALE ȘI PROPUNERI *DE LEGE FERENDA*

BIBLIOGRAFIE

CUPRINS

TEMA TEZEI

Tema cercetării de față se dovedește de un real interes în contextul modificărilor de substanță ocazionate de intrarea în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, eveniment de cotitură care a făcut dovada intenției legiuitorului român de unificare a sistemului de reglementare a raporturilor juridice de drept privat și de renunțare la sistemul anterior dualist.

De ce contractele și, cu precădere, de ce contractele privind activitatea comercială? Pentru că existența socială este în fapt un nex complex și complicat de raporturi, bazate în mod fundamental pe raporturile juridice și în care contractele joacă un rol vital, cu precădere în viața economică, al cărei motor sunt.

Distinct de faptul că un studiu grupat, coerent privind încheierea contractelor, care să reprezinte ceva mai mult decât un simplu capitol al unui tratat despre materia obligațiilor reprezintă o noutate doctrinară, acesta devine cu atât mai actual în contextul noii reglementări.

Cu specială referire la contractele privind activitatea comercială, interesul cercetării se justifică pe de o parte în raport cu opțiunea terminologică, mai precis cu interdicția pe care legiuitorul o impune de folosire a sintagmei „contracte comerciale”, iar pe de altă parte cu realitatea indeniabilă a existenței acestor contracte, care, în contextul abrogării Codului comercial de la 1887, au fost integrate în *corpus*-ul noului Cod civil, constituind astfel partea consistentă din noua reglementare a materiei contractelor numite.

Nu în ultimul rând, tema se centrează predilect pe problematica încheierii contractelor, întrucât această etapă este fundamentală în decelarea intenției reale a părților la formarea raportului juridic, ca și în determinarea întinderii drepturilor și obligațiilor pe care acestea și le asumă, a fundamentelor acestora, în special în contextul evoluției dinamice și spectaculoase a mijloacelor de comunicație, care trimit în plan secund mijloacele clasice utilizate și care au format deja obiectul unei ample cercetări doctrinare.

SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII

Principalul obiectiv al cercetării de față este conturarea, în funcție de legislația actuală internă și internațională incidentă, a regimului juridic al etapei încheierii contractelor privind activitatea comercială.

Studiul urmărește și decelarea rolului și poziției noii reglementări naționale în context european și internațional, a modalității în care această reglementare continuă sau nu linia tradițională, a gradului în care inovează și/sau progresează, dar și a gradului de compatibilitate cu reglementarea străină aplicabilă la nivel național, conform tratatelor internaționale la care România este parte.

Nu în ultimul rând, examinarea problematicii contractelor privind activitatea comercială are reverberații în plan practic. Dispoziții din legea de organizare judiciară, din legea de punere în aplicare a noului Cod civil, din regulamentul de organizare a instanțelor fac referire la tribunalele/secțiile specializate, ca forme sub care se reorganizează fostele tribunale comerciale sau secții comerciale din tribunale, curți de apel și Înalta Curte de Casație și Justiție.

În acest context, problema competenței materiale în soluționarea cauzelor, raportat la dispozițiile prevăzute de legiuitor cu titlu exemplificativ în acest sens, poate găsi o dezlegare prin conturarea noțiunilor de „activitate comercială” și de „contracte privind activitatea comercială”, implicațiile în plan procedural neputând fi decât benefice.

Toate prefacerile în plan legislativ, și nu numai, care au succedat momentului 1 octombrie 2011, au repus în discuție paradigma dreptului civil, dar mai ales pe cea a dreptului comercial.

S-a încercat ca, în cuprinsul tezei, să se urmeze îndeaproape litera noului Cod civil, să se pună în valoare în mod critic arhitectura și concepția acestuia în materia contractelor și a celorlalte instituții civile relevante, subliniindu-se, acolo unde s-a impus, diferențele de abordare față de vechile reglementări în aceeași materie.

Efortul s-a concentrat și pe integrarea legislației naționale extra-Cod, ca și pe cea internațională și a Uniunii Europene cu incidență în domeniul abordat.

De asemenea, s-a urmărit să se raporteze problematica cercetată la literatura de specialitate, extrem de vastă și de densă, scop în care au fost cercetate lucrări de interes național și internațional, vechi și noi, în încercarea de a valoriza la maximum doctrina referitoare la reglementarea veche în măsura compatibilității ei cu noua reglementare.

În același fel s-a procedat cu jurisprudența națională și internațională, cu deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție, ale Curții Constituționale a României și ale Curții de Justiție a Uniunii Europene, toate acestea reprezentând un fundament solid al analizei care atestă caracterul de continuitate al marilor instituții de drept civil în succesiunea anilor.

Atenția a fost concentrată pe reținerea aspectelor de noutate surprinse în doctrina de dată recentă, în volume, studii, intervenții, articole publicate clasic sau pe internet, în alocuțiuni ținute în cadrul conferințelor tematice, în încercarea de a se prezenta toate orientările doctrinare și jurisprudențiale.

Lucrarea de cercetare cuprinde, ferm și argumentat, poziția autorului în legătură cu existența și locul dreptului comercial în sistemul român de drept, precum și propuneri *de lege ferenda*.

STRUCTURA LUCRĂRII

Teza se compune dintr-un cuvânt înainte, din șapte titluri, o secțiune de concluzii finale și propuneri *de lege ferenda*, un inventar al bibliografiei și un cuprins al lucrării.

Titlurile sunt împărțite în capitole, secțiuni și, după caz, subsecțiuni, patru dintre titluri având capitole distincte de concluzii și propuneri *de lege ferenda*.

Cuvântul înainte și partea de concluzii finale tratează motivația alegerii temei de cercetare, importanța, scopul și obiectivele acesteia, precum și metodele folosite în acest scop.

Titlul I vizează *sistemul de reglementare a dreptului privat român* și cuprinde considerații generale, precum și două capitole:

- **capitolul I** are o privire generală asupra sistemelor de reglementare a dreptului privat, cu o analiză a sistemului autonomiei dreptului privat, ca și a sistemului unității dreptului privat;

- **capitolul II** se ocupă de evoluția dreptului comercial în dreptul român, de la perioada premergătoare adoptării Codului comercial de la 1887, trecând prin sistemul dualist al dreptului privat consacrat de Codul civil de la 1864 și de Codul Comercial de la 1887 și ajungând la sistemul monist al dreptului privat, în condițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil.

Titlul II tratează despre *principiile* noului Cod civil și este împărțit pe cinci capitole:

- **capitolul I** realizează o sinteză a principilor care guvernează domeniul de reglementare a noului Cod civil, fiind subliniate principiile generale, precum și principiile care guvernează domeniul contractelor civile;

- **capitolul II** conturează domeniul de aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil;

- **capitolul III** analizează instituția profesionistului, cu specială referire la profesionistul necomerciant, la comerciant ca profesionist al întreprinderii economice și la diferitele categorii de comercianți;

- **capitolul IV** analizează instituția întreprinderii, cu specială atenție acordată întreprinderii civile și întreprinderii economice (comerciale);

- **capitolul V** este centrat pe problematica autonomiei dreptului comercial în contextul noului Cod civil, subliniindu-se faptul că dreptul comercial continuă să ființeze ca subramură autonomă a dreptului civil în contextul în care noul Cod civil nu are aptitudinea de a constitui, singur, un sediu al materiei pentru raporturile juridice comerciale, aplicându-se în paralel cu o bogată legislație comercială extra-Cod.

Titlul III este rezervat *contractelor în concepția noului Cod civil* și are cinci capitole:

- **capitolul I** pune în evidență uniformizarea terminologică adusă de Codul civil și de legile de punere în aplicare a acestuia;

- **capitolul II** privește contractul ca izvor al obligațiilor;

- **capitolul III** tratează despre Codul civil ca lege-cadru în materia contractelor, analiza vizând pe de o parte contractele speciale și pe de altă parte contractele numite și pe cele nenumite;

- **capitolul IV** are în centrul atenției categoriile de contracte stabilite de noul Cod civil, cele șapte secțiuni punând în evidență clasificarea făcută de legiuitor, avantajele și dezavantajele acestora în raport cu reglementarea, doctrina și jurisprudența anterioare;

- **capitolul V** se referă la două principii fundamentale ale încheierii și executării contractelor: libertatea de a contracta și buna-credință.

Titlul IV este rezervat *contractelor privind activitatea comercială*, are în structură șase capitole și o parte de concluzii și propuneri *de lege ferenda*:

- **capitolul I** aduce în discuție argumentele pentru care studiul s-a axat pe contractele privind activitatea comercială, cu indicarea temeiurilor legale care nu mai permit folosirea sintagmei „contracte comerciale”,

- **capitolul II** dezvoltă criteriile de delimitare a contractelor privind activitatea comercială de celelalte tipuri de contracte;

- **capitolul III** prezintă particularitățile regimului juridic al contractelor comerciale, cele trei secțiuni care îl compun referindu-se la regulile preluate din dreptul comercial și extinse în tot domeniul dreptului civil, la regulile specifice

raporturilor dintre comercianți nepreluate de noul Cod civil și la regulile specifice raporturilor juridice dintre comercianți aplicabile exclusiv în raporturile juridice dintre profesioniști;

- **capitolul IV** se ocupă de contractele privind activitatea comercială prevăzute de noul Cod civil;

- **capitolul V** vizează contractele privind activitatea comercială neprevăzute de Codul civil, dar prevăzute de legi speciale;

- **capitolul VI** prezintă o sinteză a considerațiilor legate de contractele privind activitatea comercială.

Titlul V tratează despre *principiul libertății contractuale*, are o parte introductivă și este împărțit în patru capitole:

- **capitolul I** se preocupă de instituția contractului, iar în cuprinsul celor șase secțiuni sunt tratate definiția contractului, evoluția istorică a conceptului de contract, rolul și funcțiile contractului, rolul contractului în contextul globalizării, contractul în sistemele *civil law* și *common law*, precum și corelația dintre contract, convenție și act juridic, cu evidențierea naturii contractului de izvor al obligațiilor;

- **capitolul II** abordează problematica libertății contractuale ca principiu al dreptului privat, iar în cele cinci secțiuni sunt tratate probleme ca autonomia de voință-fundament al libertății de a contracta, libertatea contractuală -corolar al autonomiei de voință, consecințele aplicării principiului libertății contractuale, principiile libertății de a contracta și cel al consensualismului, raportul dintre consensualismul și formalismul contractual;

- **capitolul III** abordează limitele libertății de a contracta, iar în dezvoltarea acestei problematice în cuprinsul celor nouă secțiuni au fost analizate legea, ordinea publică și bunele moravuri ca limite ale libertății contractuale, precum și aspecte legate de buna-credință, de contractele de adeziune, contractele impuse de lege (forțate), contractele cu clauze impuse de lege, contractele cu clauze interzise de lege. Secțiunea a nouă se referă la reguli speciale privind diferite tipuri de contracte: contracte încheiate la distanță între profesioniști și consumatori, contracte încheiate pentru exercitarea comerțului electronic, contracte bancare, contracte încheiate pe piața de capital, contracte de asigurare, titlurile comerciale de valoare;

- **capitolul IV** cuprinde concluzii în legătură cu principiul libertății contractuale, precum și propuneri *de lege ferenda*.

Titlul VI are în atenție *procedura încheierii contractelor*, fiind structurat în șapte capitole:

- **capitolul I** expune considerații generale privind încheierea contractelor, realizând o scurtă incursiune istorică, o privire comparativă, din perspectiva formării, între sistemele *civil law* și *common law*, o perspectivă istorică în încheierea contractelor în sistemul român de drept și o trecere în revistă a tendințelor din dreptul european în privința formării contractelor privind activitatea comercială;

- **capitolul II** se referă la încheierea contractelor în viziunea noului Cod civil și în secțiunile I-III sunt expuse considerații de ordin general și sunt tratate probleme legate de libertatea formei și de condițiile esențiale pentru validitatea contractului: capacitatea de a contracta, consimțământul părților, viciile de consimțământ, obiectul contractului, cauza contractului, forma contractului și remiterea bunului;

- **capitolul III** vizează formarea contractului, punând accentul asupra consimțământului, acordului de voințe, încheierii contractului între prezenți și *inter absentes*, fazei precontractuale, acordului de voință și conținutului contractului;

- **capitolul IV** analizează momentul și locul încheierii contractului;

- **capitolul V** se ocupă de pactul de opțiune, de promisiunea de a contracta, de suplinirea consimțământului și de dreptul de preempțiune;

- **capitolul VI** examinează particularități ale încheierii diferitelor contracte privind activitatea comercială;

- **capitolul VII** este despre concluzii și propuneri *de lege ferenda*.

Titlul VII ia în analiză sancțiunea nulității contractului și este partajat în cinci capitole, plus o parte de concluzii și de propuneri *de lege ferenda*;

- **capitolul I** se compune din considerații generale privind nulitatea;

- **capitolul II** se referă la tipurile de nulitate, conținând clasificări ale acestora, precum și un examen al diferențelor dintre nulitate și alte sancțiuni de drept civil;

- **capitolul III** tratează despre cauzele de nulitate, cu strictă referire asupra cauzelor de nulitate absolută și a celor de nulitate relativă;

- **capitolul IV** analizează efectele nulității;

- **capitolul V** este rezervat validării contractului;

- **capitolul final** conține concluzii în legătură cu sancțiunea nulității și propuneri *de lege ferenda*.

Doctorand
Alecu Eugenia - Voicheci